

My Pictures

'And, somehow or other, loveliness is infernally sad', schrijft Virginia Woolf in *Jacob's Room*, terwijl ze een beeld tekent van de Cornish Hills, een kustlandschap gezien vanaf de zee, vanuit de boot. Het landschap brengt een allesoverheersend verdriet in herinnering, dat door de aarde zelf gebrouwen wordt, zo schrijft ze, dat uit de huizen komt op de kust. 'We start transparant, and then the cloud thickens.'

het is niet hier

We weten hoe we een beeld moeten maken. Er zijn kenners, cursussen en handboeken. En iedereen doet het ons voor. We weten wat een geslaagd beeld is. Daar staat mijn partner. Dit is ons huis, vanaf de straat. Dit is op het strand. Daar zitten de kinderen. En dat is nog een ander kind. We passen de regels voor een goede compositie toe en we vermijden overbelichting. Kleermakerszit. Hun handen bewegen, hun vingers vingervlug. In onze tuin staat een rozenstruik. We kennen die hand, we nemen ze vast, de arm, het lauwe vlees dat week is, onze vingertoppen die het indrukken. Dit is thuis. En dat is tegengesteld aan.

Ze spelen het, het is een spel, een verkleedpartij. Scherpstellen. De hemel is blauw. Dit is het avondlicht en straks is het slapenstijd. We zijn binnen, waar het knus is en warm. Het is wat onderbelicht. Het is tegengesteld aan.

hier is het niet

Foto's hebben onze kijk op het leven, onze beleving, definitief veranderd. Ze hebben ons beeldend vermogen en beeldend geheugen vernietigd. Of ze hebben ons beeldend vermogen en beeldend geheugen aangescherpt. Naargelang de theorie. We nemen een foto en we bekijken ze. Zoals iedereen weet, zodra we het moment gevangen hebben, is het verdwenen. Tegelijk is er het feit dat er altijd een elders is. Wie er een vermoeden van heeft, kan niet aan de verleiding weerstaan om het op het spoor te komen. De mogelijkheden tot beeldmanipulatie zijn vandaag onbegrensd, en ze bepalen het aanzicht van onze wereld, maar het elders van de foto schijnt zich pas aan te dienen, onontkoombaar, wanneer ze radicaal vertaald wordt naar een ander medium, wanneer ze bijvoorbeeld, absurd genoeg, fotografisch wordt nageschilderd, en ze vervolgens onderhevig is aan elke denkbare schilderkunstige bewerking. Er gelden andere wetten, en de foto stelt zich teweer. In welke mate houdt ze zich staande, en wat wordt haar ontfutseld?

Met haar listen trekt de schilderkunst ons diep het beeld in, en ze stelt ons voor de vraag of we nog kunnen verwoorden wat we zien, en of er nog iets te zien is als het niets méér is dan verf op doek. Ze stelt ons voor de vraag of we zonder foto de wereld kunnen zien, of de foto een equivalent voor het vlees heeft, en in staat is te tonen hoe het andere vormen aanneemt, of hoe het materie verliest en spook wordt. Ze stelt ons voor de vraag of de foto een uitdrukking is van ons paradijselijk verlangen, dan wel een voorafschaduw van de dood. De verf, die voor onze ogen het beeld vormt, zit als weerbarstigste materie het beeld tegelijk in de weg, onze aandacht verspringt voortdurend van waar er iets te zien valt naar waar niets te zien lijkt, en het is irritant hoe onze fotografisch geconditioneerde blik zijn vat op het beeld verliest. Alsof we erop gewezen worden dat we al die tijd met niet eens een halve waarheid geleefd hebben.

het is er niet

ELS NOUWEN

Els Nouwen, 'Trickery', 2016, 84 x 84 cm, olieverf op doek

Els Nouwen (°1968) heeft een bijzondere fascinatie voor onze omgang met het fotografisch beeld. Ze wantrouwt het: de gladheid ervan, de meedogenloze aanspraak dat het maakt op de werkelijkheid, hoe het volledig aan lichamelijke ontbreekt. En aldus gaat ze er graag een confrontatie mee aan. Haar wapen? Verf, dikke, destructieve lagen impasto verf. Nouwen begint haar beeldbevraging vanuit het meticuleus naschilderen van een foto (soms begint haar inmenging reeds eerder, en creëert ze een collage aan foto's), waarna ze resoluut komaf maakt met dit vlakke realisme en, volgens haar, 'het echte schilderen' begint. Elke mogelijke schilderkundige beweging doet dienst in een poging om het fotografische beeld te ontwrichten, de retoriek ervan onklaar maken of toch op zijn minst in vraag te stellen.

Het uiteindelijke resultaat is echter zoveel meer dan slechts een aanval op een foto, een tweesplit tussen 'beeld' enerzijds en 'materie' anderzijds: er ontstaat een heuse dialoog tussen de twee beelden, met een complex, derde beeld dat al het voorgaande ontstijgt tot gevolg. Rijk is het hoe het, zonder te pretenderen, de hele schilderkunst lijkt te vatten, in het technische spel van lagen, transparanties en een al dan niet sterk op de voorgrond tredende verfhuide. En ook rijk is dit eindbeeld in de verbluffende hoeveelheid mogelijke lezingen dat het uitlokt; meer dan een beeld te vernietigen, lijkt Nouwen het eerder te openen, te ontketen.

Voor haar selectie van het startbeeld vertrekt de kunstenares dikwijls vanuit onder andere generieke beelden uit gevonden familiearchieven, protestfoto's in de krant, gevonden materiaal online of soms vanuit haar eigen privé-album. Voor 'as close as two coats of paint' diende ook een vintage boek met kinderspelen als beeldbron; in de

uiteindelijke beelden waar ze deel van uitmaken, is echter weinig onschuldigs meer te bespeuren. Nouwens schilderijen zijn ambigu, ze verontrusten; net wanneer je een al dan niet bedoelde politieke lezing op het spoor denkt te zijn, kantelt het beeld weer, om zich te hullen in enigma. Juist omdat ze de ongekunsteldheid die geassocieerd wordt met kinderen inzet, krijgt Nouwens 'beeldaanval' iets pervers, of benadrukt het juist de perversie van de fotocultuur waar wij in leven.

Grete SIMKUTÉ

Els Nouwen, 'as close as two coats of paint' tot 19 november in Ruimte Morguen, Waalsekaai 22, Antwerpen. Open vr-za van 12-18 u. www.facebook.com/Morguen-vzw-Ruimte-Morguen

